

איד רך

טיפול תחושת שייכות ומניעת דחייה חברתית בגיל הרך

גן הילדים מהווה מרחב קהילתי ראשון בחייו של הילד ביחסיו עם קבוצת השווים ולכן הוא המרחב הטבעי ביותר לטפח תחושת שייכות ולפתח ולחזק מיומנויות רגשיות וחברתיות.

לאורך יום הלימודים קיימות הזדמנויות רבות ללמידה רגשית חברתית מתוך הקשר (לדוגמא: בזמן למידה, יצירה, עבודה בקבוצות קטנות קבועות ומזדמנות, אכילה ומשחק חופשי בגן ובחצר).

יכולתו של הילד להשתלב בקבוצה ולמצוא את מקומו בחברת הילדים, והיכולת שלו לשחק בהנאה ביחד עם אחרים – הן משימות התפתחותיות חשובות, שמשפיעות על הדימוי העצמי החברתי של הילד. חשוב לשים לב כי בכל שלב התפתחותי עומדות בפני הילד משימות חברתיות ורגשיות שונות, לצד השונות הבין אישית הקיימת בין הילדים באופן טבעי.

אנשי הצוות בגן הילדים שוקדים על חיזוק, פיתוח וטיפול מיומנויות תוך אישיות ובין אישיות מתוך הבנה כי קשרים רגשיים וחברתיים איכותיים עם קבוצת השווים המאופיינים ברציפות ושוויוניות מהווים מקור חשוב לרווחה רגשית.

הצוות החינוכי ינחה וילמד את הילדים כיצד לחיות כקבוצה כפי שמלמדים כל נושא בגן. הטמעת ערכים של כבוד, שייכות, קבלת השונה ושוויון, יסייעו לקידום אקלים חינוכי מיטבי בגן הילדים.

יש מקום לכולם

מקדמים שייכות, מניעת דחייה חברתית וחרם

מדינת ישראל
משרד החינוך

קידום כישורים ויכולות רגשיות-חברתיות בתחומים הבאים:

1. העמקת הכרות של הצוות עם הילדים:

- ✓ צפייה בהתנהגות הילדים במרחבי הגן השונים ולאורך כל יום הלימודים.
- ✓ יצירת הזדמנויות לשיח ולמשחק עם הילדים על מנת להכיר את תחומי העניין, הידע והיכולות של הילד וכן לבסס יחסי קרבה ואמון.

2. העמקת ההיכרות של הילדים בינם לבין עצמם

- ✓ יצירת פעילויות ומשחקים שתכליתם העמקת ההיכרות מתוך חוויה ומשחק.
- ✓ זיהוי הזדמנויות לאורך יום הלימודים בעקבות אירוע מזדמן להעמקת ההיכרות (לדוגמא: שאילת שאלות, שיתוף בחוויה, למידה ותיווך מתוך מצבי משבר וקונפליקט שמתעוררים בגן וכו')/

3. פיתוח שיח רגשי חברתי בגן הילדים - עידוד הבעת רגשות, הצוות החינוכי ימליל וישיים את רגשותיהם של ילדי הגן באמצעות התייחסות לחוויה, למחשבה, לתחושה ולביטוי הרגשי שמתעוררים במצבים שונים בחיי הגן.

4. הבנת ההקשר החברתי – תיווך וסיוע לילד להבין את ההקשר החברתי של האירוע: הבנת הרצף הכרונולוגי של האירוע, הרחבת היכולת האמפטית והיכולת להבין רגשות, מחשבות ותגובות של האחר, ייחוס כוונות טובות, איתור דרכי התמודדות יעילות והקניית מודלים של פתרון בעיות.

5. הבניית הרגלים וכללים וחיזוק התנהגויות פרו חברתיות בגן - עידוד התנהגויות של גילויי אכפתיות, דאגה לזולת, נכונות לעזור, שיתוף במשחק וכו'.

לגנת ולצוות החינוכי השפעה בקידום מיומנויות חברתיות. כל ילד ראוי חזק למבוגר בגן שיראה את הייחודיות, החזקות והיכולות שלו לצד צרכיו וקשייו ויסייע גם לקבוצת השווים לראות אותו (לדוגמא: פניה לילד בשמו, הסבת תשומת לב הקבוצה לאמירה מעניינת, להפגנת ידע או יצירה).

המשחק בגיל הרך מהווה אמצעי מרכזי לביסוס תחושת השייכות בגן, חשיפה אישית, שיתוף של כלל ילדי הגן בפעילויות השונות תוך הנאה, דמיון וביטוי אישי. המשחק מאפשר למידה של מיומנויות בסיסיות כמו קשר עין, שיתוף, המתנה בתור, שאילת שאלות, היכולת להפסיד בכבוד ומיומנויות של פתרון בעיות.

- באמצעות המשחק נעודד את הילדים לבטא, לשתף, לתאר כיצד הרגישו במהלך הפעילות: "איך הרגשתם כששיחקתם?"
- נעניק תוקף לרגשות שהילדים יתארו: "אני שומע שקצת התביישת, זה טבעי. ילדים רבים וילדות רבות מתביישים לפעמים".
- ניתן מקום לקשיים שילדים יתארו: "היו ילדים שסיפרו שכעסו כשנאלצו לחכות לתורם. למה לדעתכם קשה לנו לפעמים לחכות לתורנו? מה יכול לעזור לנו?"
- נעודד השתתפות של כלל הילדים, נחשיב כל מחווה וחיוך כהשתתפות ונעניק לילדים תחושת שותפות, נוכחות ובמה.

מומלץ לשתף את ההורים בתהליכים הנעשים בגן כבר באסיפת ההורים הראשונה ולאורך השנה. יש מקום לפנייה להורים גם באופן פרטני ע"פ צורכי הילד וגם בהקשר הקבוצתי סביב פעילויות בגן שמזמנות גיבוש חברתי והגברת תחושת השייכות. חשוב להסביר להורים את תפקידם המשמעותי בקידום ערכים של שייכות וחברות (כגון: הזמנה של כלל החברים ליום ההולדת, קידום מפגשים חברתיים בשעות אחר הצהריים ועוד).

מדינת ישראל
משרד החינוך

במידת הצורך, הגננת מחמנת להיעזר בגורמים החינוכיים והטיפוליים שעומדים לרשותה בגן-פסיכולוג, יועצת חינוכית, מדריכה פדגוגית, מתי"א וכו'

חומרים וכלים לשימוש בגני הילדים:

- עלון '[ערבות הדדית](#)' || האגף לחינוך הגיל הרך
- משחקי חשיבה ושיתוף פעולה, מתוך '[לא נפסיק לשחק](#)'
- [ליגת הערכים - חינוך לערכים ולמניעת אלימות באמצעות הגברת הפעילות הגופנית והתנועה במוסד החינוכי](#) || הפיקוח על החינוך הגופני
- **פשוט לשחק:** לקט משחקים לתלמידי גני הילדים בדגש רגשי-חברתי להעמקת היכרות וקשר, להנאה וגיבוש: [עברית](#) / [ערבית](#) || השירות הפסיכולוגי ייעוצי

סרטונים:

- [שער לגן במרחב כדורגל](#)
- [חלומות מתגשמים](#)